

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis Expositum

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus Sponsalium mutuo consensu solutorum, ac postea contractorum
cum consanguinea prioris sponsæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

juges ullo jure secundum Matrimonium novo consensu validare, neque ad hoc compelli possunt. Si tamen suscepta esset una, vel plures proles, tunc sanè convenit, ut confirmetur illud Matrimonium, nam facit hoc ad meliorem educationem prolis, & multas tricas evitandas,

etsi ad eam legitimandam id necessarium non sit, nam proli nati ex Matrimonio bona fide putato legitimo, ac publicè contracto, in utroque foro legitimam esse, suprà dictum est n. 12. *Sporer Theol. Sacrament. p. 4. c. 1. Sect. 1. n. 53. Gebat l. 6. n. 325.*

§. IV.

PUBLICA HONESTAS.

C A S U S

Sponsalium mutuo consensu solutorum, ac postea contractorum cum consanguinea prioris Sponse.

Rufilla Harduini Sponsa de futuro, priusquam conjugium actu contraheretur, cepit graviter ægrotare, infirmitate primò incognitâ, in phthisin postmodum degenerante, unde & ipsa incepit à conjugio abhorrere, & Sponsus jam non amplius optare conjugem, quæ, si diutius superviveret, continuò cum ægritudine conflictatura, vel, si malo invalescente,

ente, celerius consumeretur, nimis citò se viduum destitutura esset; facile igitur conventum est, ut Sponsalia legitimè contracta mutuo consensu dissolverentur. Ne porro prorsus recederet Harduinus à familia sibi exoptata, novam paulò post Sponsam elegit Anagildam, Sponsæ prioris consobrinam, utpote ex ejus matertera genitam, factamque mutuo futurarum nuptiarum promissionem sequetur proximè contractus de præsentì; præoptasset tamen Harduinus habere uxorem Philippinam Drusillæ sororem, nisi certò credidisset, inter se, & istam consistere Matrimonium non posse ob nimiam hujus propinquitatem cum priorè Sponsa.

Q. An cum sorore, vel consanguinea prioris Sponsæ contrahi hoc casu validè possit Matrimonium, an verò utrobique eodem modo obstat Impedimentum publicæ honestatis?

SYNOPSIS.

1. Quid sit impedimentum publicæ honestatis?
2. Non extenditur ad affines alterius Sponsi, sed ad solos illius consanguineos, sive legitimi sint, sive illegitimi.
3. Jure antiquo oriebatur etiam ex Sponsalibus invalidis usque ad quartum gradum inclusive.
4. Jure novo Concilij Tridentini mitigatus est iste rigor, quando impedimentum oritur ex Sponsalibus de futuro.
5. At quando oritur ex Matrimonio rato, adhuc locum habet Juris antiqui dispositio.
6. An oriatur etiam ex Matrimonio clandestino?

7. An

7. *An ex Sponsalibus mutuo consensu dissolutis ?*

Proponitur opinio negantium , è Sponsalibus sic dissolutis superesse impedimentum publicæ honestatis.

8. *Statuitur Sententia contraria.*9. *Confirmatur per declarationem Cardinalium oppositam alteri declarationi, quam Adversarij pro se allegant.*10. *Deciditur præsens casus , & novum aliud dubium de hac materia proponitur.*

1.

De casum præsentem dico , potuisse Harduinum contrahere validè cum Anagilda prioris suæ sponsæ consobrina ; invalidum verò futurum fuisse Matrimonium cum Philippina sponsæ prioris sorore celebratum. Utrumque ostendam suo loco , ubi prius, servatâ hætenus methodo, alia examinata fuerint , quæ de isthoc impedimento scitu tum utilia , tum necessaria sunt.

Igitur per impedimentum publicæ honestatis aliud hoc loco non intelligitur quàm propinquitas quædam , quæ jure Ecclesiastico introducta est, oriaturque ex sponsalibus, vel Matrimonio rato tantum inter sponsum ex una

parte , & consanguineas sponsæ ex altera , & vicissim inter sponsam ex una , & consanguineos sponsi ex altera parte. Vocari etiam solet hoc impedimentum *justitia publicæ honestatis*, eò quòd videatur justum , & æquum , ac decentiæ , honestatiq; publicæ congruum , ut sponsus cum consanguineis suæ sponsæ , vel sponsa cum consanguineis sui sponsi non contrahat Matrimonium , & cum istidem commisceatur. De hoc impedimento ita loquitur S. Thomas p. 2. in supplem. q. 5. art. 4. *Sicut sponsalia non habent perfectam rationem Matrimonij , sed sunt quasi preparatio ad Matrimonium , ita ex sponsalibus non contrahitur affinitas , sicut ex Matrimonio , sed aliquid affinitati simile , quòd dicitur publicæ honestatis justitia , quæ impedit Matrimonium , sicut affinitas , & consanguinitas.*

2. Ex

2. Ex quibus verbis colliges, quod hæc propinquitas, quæ ex sponsalibus, & Matrimonio rato oritur, etsi similitudinem quandam habeat cum affinitate, affinitas tamen non sit, nam hæc non oritur nisi ex corporum conjunctione per carnalem copulam, at verò propinquitas, de qua hic loquimur, ex sola animorum conjunctione inter sponsos sine ulla alia commixtione exurgit. Præterea bene notandum est, quod hoc impedimentum dicatur intercedere cum consanguineis alterius sponsi, cum quibus impedit contrahere Matrimonium, contractumque dirimit, quem effectum non habet cum illius affinibus, cum nullo Juris textu ostendi possit, quod ad affines quoque se extendat, unde conjuges non arcentur à Matrimonio cum affinibus alterius conjugis, atque ita validè contrahit, qui post sponsalia facta cum Bertha contrahit Matrimonium cum affine Berthæ, v. g. cum ea, quæ fuit uxor fratris Berthæ. Sanch. l. 7. disp. 68. n. 3. Bonac. q. 3. de Imped. Matrim. pu. 11. n. 2. De consanguineis autem alterius Sponsi perinde est, an illegitimi sint, vel omnino spurij, an verò ex legitimo toro nati, esto, quod illi ad aliquos juris civilis effectus non attendantur, nec reputentur ut filij. Auth. Ex complexu, C. De Incest. nupt. in constituendis tamen Matrimonij honestas naturalis, & pudor inspicienda sunt. L. Adoptivis, §. Serviles. ff. De Ritu nuptiar. cum igitur illegitimi quoque sint

veri naturales consanguinei, pudori, & naturali honestati adversatur, ut cum ijs Matrimonia contrahantur; quod ex eo insuper confirmatur, quia consanguinitas, ac affinitas, uti etiam cognatio spiritualis æquè contrahuntur cum consanguineis illegitimis, ac legitimis, cur ergo non idem dicendum erit de publica honestate? Sanch. l. c. n. 4. Covarr. 4. Decretal. p. 2. c. 6. §. 2. n. 1.

3. Jure antiquo istud impedimentum sive ex Sponsalibus, sive ex Matrimonio extendebatur ad consanguineos usque ad quartum gradum inclusivè, & inter hos dirimebat Matrimonium, nascebaturque etiam ex Sponsalibus nullis, ac invalidis, dum fortè aderat impedimentum aliquod dirimens v. g. affinitatis, consanguinitatis, impotentia, Religiosæ professionis, vel Ordinis facri, dummodo tamen Sponsalia non fuissent invalida ex defectu consensûs, v. g. si alteruter fidè tantum, vel gravi metu adactus, vel errando in persona consensisset, quo casu deficiente consensu, deficiebat etiam vera animorum conjunctio in Ordine ad Matrimonium, & consequenter etiam publica honestas, quæ ex ista conjunctione nascitur. c. Unic. De Sponsal. in 6. & c. Sponsam. de Sponsal. & Matrim. ubi dicitur: Sponsam alterius nullus consanguineorum aliquo modo potest sibi Matrimonio copulare, quamvis autem in textu certus gradus non exprimitur,

Y y y ad

ad quem usque se istud impedimentum extendat, sed sine limitatione inter Sponsam, vel Sponsi consanguineos dicatur intercedere, tamen ultra quartum gradum non extendi, communi interpretatio est, maxime quia post Innocentium III. in *c. Non debet. De Consang. & Affinit.* consanguinei reputantur solum intra quartum gradum, eorum verò, qui ultra hunc sunt, nulla amplius ratio habetur, unde consequens est, ad consanguineos duntaxat intra quartum gradum, & non ultra, impedimentum hoc extendi.

4. Hunc Juris antiqui nimium rigorem Concilium Tridentinum dupliciter mitigavit, ac correxit Sess. 24. de reform. Matrim. c. 3. ubi ita statuit: *publicæ honestatis impedimentum, ubi Sponsalia quacunque ratione valida non erunt, Sancta Synodus prorsus tollit: ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest hujusmodi prohibitio absque dispendio observari.* Duo igitur sunt, in quibus justitiam publicæ honestatis Concilium restrinxit. Primum est, ut jam non amplius contrahatur prædictum impedimentum ex Sponsalibus quacunque ex causa invalidis. Alterum, ne extendatur deinceps ultra primum gradum consanguinitatis in linea tum recta, tum transversa, unde non potest Sponsus contrahere validum Matrimonium sive *vivente*, sive *mortuâ* suâ Sponsâ

cum ejusdem Matre, sorore; & filia, cum alijs verò omnibus illius consanguineis sive ascendentibus, sive descendantibus, sive collateralibus potest, & vice versa nequit contrahere validè Matrimonium Sponsa cum Patre, fratre, aut filio sui Sponsi; cum alijs verò illius consanguineis nullum ipsi impedimentum intercedit.

Dixi *sive vivente*, sive *mortuâ*, quia impedimentum istud perpetuum est, & morte alterius Sponsi non extinguitur, *can. Si quis desponsaverit*, & *Can. Si quis uxorem*, 27. q. 2. Sanch. L. 7. de Matr. disp. 68. n. 20. Unde à fortiori non cessat, quando Sponsalia dissoluta sunt, quia v. g. unus Religionem professus est, aut Sacro Ordine initiatus, vel propter fornicationem, aliamvè justam causam ab ipsdē resiliit, nec enim efficacius solvi possunt Sponsalia, quàm morte alterius Sponsi: si ergo nec tunc quidem desinit hoc impedimentum, ut ostensum est ex textibus Juris, minùs illud cessabit in his eventibus. Perez. disp. 8. de Matr. sect. 2. n. 5. Wiestner n. 278. de Sponsal. An verò tollatur, quando Sponsalia ex mutuo consensu Sponsorum dissolvuntur infra dicitur, illud interea certū est, Sponsalia, ut hoc impedimentum inducant, debere esse vel *absoluta*, vel si conditionata sunt, qualia sunt: si mille aureos in dotem attuleris, si parentes consenserint &c. tunc debet conditio esse impleta, priusquàm incatur Matrimo-

Matrimonium cum sorore, Matre &c. prioris sponsæ, quia nondum impletâ conditione nequeunt absolute vocari sponsalia, ac consequenter, quamdiu pendet conditio, non potest inde oriri impedimentum publicæ honestatis, atque ita si sponsa moriatur ante eventum conditionis, soror, vel alia ex consanguineis licite, & valide in uxorem duci poterit. c. Vnic. De Sponsal. in 6. Gobat tr. 9. cas. 15. n. 369. Engl. &c.

5. Hæc moderatio, novumque Decretum Concilij Tridentini locum solummodo habet in sponsalibus de futuro, non item in sponsalibus de presenti, seu Matrimonio rato nondum consummato, quamvis enim Authores aliqui apud Palao disp. 4. de sponsal. pu. 10 n. 5. restrictionem à Sacra Synodo factam intelligendam esse censeant non solum de sponsalibus, sed etiam de Matrimonio rato, quibus Card. Toletus accedit, dum Lib. 7. Summæ. c. 10. expresse docet, Matrimonium ratum inducere impedimentum publicæ honestatis tantummodo usque ad primum gradum, quemadmodum nunc observatur circa sponsalia de futuro, certum nihilominus est, à S. Concilio quoad Matrimonium ratum non esse factam ullam restrictionem, sed etiamnum observari Jus antiquum; ita peculiariter declaravit S. Pius V. in Decreto hac de re edito 1. Julij 1568. quod incipit: *Ad Romanum Pontificem spectat*, & habetur

in Bullario Cherubini tom. 2. Constit. 62. dicti Pontificis, ubi dicit sua Sanctitas, ad aures suas pervenisse, quodd dubitetur à multis, an Decretum Tridentini Concilij, quo statuitur, ut deinceps impedimentum publicæ honestatis, ubi sponsalia valida non fuerint, prorsus tollatur, ubi autem valida fuerint, primum gradum non excedat, an, inquam, hoc Decretum intelligatur de sponsalibus de futuro, an verò etiam de Matrimonio per verba de presenti contracto, non tamen consummato? ad quam dubitationem ita respondet, & declarat: *motu proprio Autoritate Apostolica tenore presentium declaramus, & definimus, decretum Concilij huiusmodi omnino intelligendum esse, & procedere in sponsalibus de futuro duntaxat, non autem in Matrimonio, sic, ut præfertur, contracto, sed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis casibus, & gradibus, quibus de jure veteri ante prædictum decretum Concilij introductum erat, & ita ab omnibus judicari debere mandamus, atque statuimus.* Ex qua declaratione clarè patet, impedimentum publicæ honestatis, quod oritur ex Matrimonio rato, non minùs hodie quoque, ac olim ante Concilium, extendi usque ad quartum gradum inclusivè, ita, ut qui contraxit cum aliqua de presenti, mortua uxore ante conjugij consummationem, non possit postea ducere ullam ex ejus consanguineis usque ad quartum gradum,

Y y 2

dum, & vicissim mortuo marito non potest uxor superstes nubere ulli ex consanguineis sui conjugis intra quartum gradum. Patet præterea, impedimentum publicæ honestatis oriri etiam hodie ex omni Matrimonio rato per verba de præsentis contracto, non tantum valido, sed etiam invalido. Ratio est, quia non est recedendum à Jure antiquo, nisi aliter decernatur in Jure novo: sed in antiquo c. *Sponsam. De Sponsal. & c. Accessit. De Despons. impub.* impedimentum publicæ honestatis conlurgebat ex Matrimonio invalido, dummodo non esset invalidum ex defectu consensûs, & Jure novo non est aliter statutum: ergo nunc quoque oritur istud impedimentum ex Matrimonio invalido, modò id irritum non sit ex defectu consensûs, prout ex hoc defectu invalida sunt Matrimonia contracta ab amentibus, plenè ebrijs, pueris ante plenum usum rationis, inita ex gravi metu, vel cum errore personæ &c. ex quibus proinde impedimentum hoc non oritur: e contra exlurgit publicæ honestatis impedimentum è Matrimonio aliunde invalido, veluti ex impedimento voti, Sacri Ordinis, ligaminis, consanguinitatis, affinitatis, criminis &c. & qui contraxit invalidè cum simili impedimento, non potest deinceps contrahere cum consanguinea prioris uxoris putativæ, neque illa vicissim cum consanguineis talis viri intra quartum gradum. Sanch, Bonac,

Laym. & communis aliorum, paucis exceptis, qui procul dubio, id ipsum dicturi fuissent, si advertissent ad memoratam declarationem Pij V.

6. Sanchez L. 7. de Matr. disp. 70. n. 13. Præpos in 3. p. S. Tb. q. 7. de imped. Matr. dub. 14. n. 123. Filliue. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 224. quibus accedit Coninek disp. 32. dub. 5. n. 70. putant, huc revocari debere etiam Matrimonia clandestina, quæ post Concilium Tridentinum, ubi id publicatum, ac receptum est, irrita, & nulla sunt, ex quibus publicæ honestatis impedimentum, docent, non oriri, sicut non oritur ex Matrimonio invalido ob defectum consensûs, nam & hîc, inquirunt, deest consensus, qualem requirit Tridentinum, nempe qui præstitus sit coram Parocho, & testibus. Sed dicendum est cum Perez disp. 33. de Matr. Sect. 3. n. 2. Bonac. quest. 3. de Imped. Matr. pu. 12 n. 18. Basilio Pontio L. 7. c. 35. ad finem. Hurtad. disp. 21. de Matr. difficult. 2. n. 7. Tamb. L. 3. de Matr. tr. 1. c. 11. §. 3. n. 4. Palao disp. 4. de Sponsal pu. 10. n. 3. Diana p. 9. tr. 6. resol. 53. ex Matrimonio clandestino, contracto sine Parocho, & testibus oriri impedimentum publicæ honestatis, quia tale Matrimonium non est invalidum ex solo defectu consensûs, ex quali duntaxat irritum Matrimonio honestas publica non oritur; nec enim in Matrimonio clandestino deficit omnis consensus, sed solum non adest consensus legitimus

legitimus, quia est inter personas inhabiles ex lege, & statuto Concilij Tridentini ob defectum solemnitatis præsentiæ Parochi, & testium, unde non est nullum Matrimonium ex defectu consensûs, sed ex defectu legitimitatis, solemnitatis, & formæ ab Ecclesia præscriptæ: cum ergo nullum sit tale conjugium ex alio impedimento, quàm ex defectu consensûs, ex ipso minùs orietur illud impedimentum, quàm ex alijs Matrimonij, quæ aliunde, quàm ex defectu consensûs nulla sunt, & invalida; atque ita apud Rebelle in Appendice ad Lib. 4. de Oblig. Justit. n. 102. declarasse fertur Congregatio Cardinalium in hæc verba: *præsuppositâ declaratione per constitutionem S. D. N. Pij V. super hoc Decreto, censuit Congregatio, oriri impedimentum justitiæ publicæ honestatis ex Sponsalibus per verba de præsenti, etiam nulliter contractis, omisâ formâ Decreti Concilij Tridentini c. 1. huius sess.*

7. Potissima controversia, ad quam devolvitur totus hic præsens casus, consistit in eo, an ex sponsalibus de futuro, mutuo consensu dissolutis, istud impedimentum oriatur? sive an, si sponsalia semel validè contracta, mutuo deinde consensu dissolvantur, impedimentum publicæ honestatis esset? Pro parte affirmativa, quæ docet, ex dissolutis mutuo consensu sponsalibus, nullum permanere impedimentum, stant multi, & gravissimi Au-

thores, nempe Palao disp. 4. de sponsal. pu. 10. n. 9. Basil. Pontius L. 7. c. 36. n. 9. Tannærustom. 4. disp. 8. q. 4. n. 109. Hurtad. disp. 21. de Matrim. diffc. 1. n. 5. Præpol. in 3. p. S. Th. q. 7. de Imped. Matr. dub. 14. n. 122. Pax Jordanus tom. 1. l. 3. Tit. 7. n. 307. ubi testatur, se incontinentia facti consultum, dedisse responsum pro hac sententia. Barbosa de offic. & potest. Episc. Alleg. 51. n. 188. Engl in Manual. Paroch. p. 3. c. 5. §. 5. n. 3. Eman. Sa V. Matrimonium. De Imped. dirim. n. 12. Diana p. 3. tr. 3. resol. 222. & p. 11. tr. 5. resol. 12. Rebelle à pluribus allegatus ob declarationem Cardinalium mox adducendam. Ratio eorum est, quia ex una parte Concilium Tridentinum i. c. c. 3. noluit, ut impedimentum hoc deinceps induceretur ex sponsalibus quacunque ratione invalidis, ex altera verò parte sponsalia, quæ mutuo consensu dissolvuntur, invalida sunt, ut declaravit Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum apud Rebelle in supra citata Appendice n. 99. ubi dum verba illa Tridentini quacunque ratione valida non erunt, declarat, ac interpretatur, postmodum pronunciat: *Si sponsalia solvantur de consensu, Congregatio censuit, esse invalida: ergo nullum è sponsalibus mutuo consensu dissolutis oritur impedimentum publicæ honestatis, istamque sententiam in praxi secutos esse Archipresbyterum Sambacensem, & Episcopum*

pum Agrigentinum legimus apud Tambur. *L. 8. de Matr. tr. 1. c. 11. §. 2. n. 7.* dum permiserunt, ut sine dispensatione vir quispiam duceret in uxorem sororem natu minorem illius fœminæ, cum qua paulò antè inierat sponsalia, quæ mutuo deinde consensu fuerant dissoluta. Nec aliter in casu simili ex ipsa Polonia consultus respondit Gobat *tr. 9. cas. 15. n. 372. & seqq.* qui etiam testatur, fuisse post ejus responsionem Matrimonium illud, de quo consultus fuerat, approbatum, & à Judicibus agnitum, propter sponsalia cum sorore uxoris suæ prius celebrata, sed mutuo consensu iterum dissoluta, nullum ampliùs intercedere impedimentum publicæ honestatis.

8. Sed omnino tenendum est, impedimentum publicæ honestatis, sicut ex quacunque alia ratione non cessat, quando sponsalia fuerunt valida, sic etiam non tolli per hoc, quòd ista mutuo deinde consensu fuerint iterum dissoluta, sed, facta ejusmodi dissolutione, nihilominus perpetuò perdurare. Ita docent Laym. *l. 5. tr. 10. p. 4. c. 9. n. 3.* Perez *Disp. 8. de Matr. Sect. 2. n. 4.* Dicastillo *disp. 7. de Matr. dub. 39. n. 406.* Sanch. *l. 7. disp. 68. n. 21.* Piafeci *p. 2. praxis Episcop. c. 4.* Anaclet. Reiffenstuel *l. 4. Decretal. Tit. 4. de sponsa duorum n. 16.* Wiestner *de sponsal. n. 279. & seq.* Sporer præter alios infra citandos. Ratio est, quia ex jure tam antiquo, quàm etiam

novissimo Concilij Tridentini nascitur hoc impedimentum è sponsalibus validè contractis, hoc est, quæ aliquando valida fuerunt (hoc enim considerat Concilium, an à principio valida sint) & sicut alia impedimenta Matrimonij, sic etiam istud non pendet à voluntate contrahentium, sed ab Ecclesia; sive ergo sponsalia aliquando legitimè contracta ex mutua voluntate iterum dissolvantur, sive non, semper perseverat adesse impedimentum publicæ honestatis, nam quando sponsalia validè contracta sunt, tunc jam ab initio statim ortum fuit istud impedimentum; quod autem impedimentum semel verè exortum est, minimè pendet à voluntate sponsorum, ut pro eorum libitu vel maneat, vel cesset, sed ex Ecclesiæ constitutione perpetuum est, ut ostendunt sacri Canones supra citati *n. 4.* videlicet *can. Si quis uxorem & can. Si quis desponsaverit. 27. q. 2.*: ergo non tollitur facta ex mutuo consensu sponsalium dissolutione; aut dicam, cessare quoque impedimentum publicæ honestatis per mortem alterius sponsi, cum tamen in modò allegatis cc. Gregorius IV. & Iulius I. contrarium disertis verbis decreverint.

Scio equidem, prioris sententiæ Patronis hanc argumentationem efficacem non videri: impedimentum istud non tollitur morte: ergo nec dissolutione per mutuum consensum, nam ideo inquirunt, morte non tollitur, quia

Is, qui ante mortem non revocavit consensum, censetur illi immortalis, ac post mortem quoque perseverare quasi in voluntate standi promissis; at de contrario constat, quando mutuo consensu fit dissolutio, sic enim cessat talis voluntas, & evanescunt sponsalia immediatè, ac ratione sui, & e sponsis viventibus unus desinit ad alterum pertinere; è contra sponsalia, quæ morte alterius dissolvuntur, desinunt solum mediatè, & ex defectu subjecti, ac, quamdiu vixerunt sponsi, unus pertinet ad alterum: mirum ergo non est, quòd ex his, utpote perpetuis, & nunquam retractatis, semperque validis in perpetuum hoc oriatur, non verò ex illis, quorum obligatio mutuo consensu sublata est, eaque hoc modo tantummodo facta sunt irrita, ac nulla. ex quibus consequenter jam nullum amplius impedimentum esse potest.

Hac verò responsio parùm roboris habet, quia in primis sponsalia etiam per mortem evanescunt, imò magis, namque per mortem perpetuò dissolvuntur, at dissoluta per mutuum consensum contrahi rursus possunt, & per novum consensum restabilir. Immediatè etiam, & ratione sui per mortem evanescunt, quia immediatè evanescit omnis consensus, & radix illius, nempe vita humana, unde sicut, sponsis viventibus, unus desinit ad alterum pertinere per mutuum consensum, ita

multò magis mortuo altero: non est ergo peculiaris ratio, aut speciale discrimen. Nec obstat, quod dicunt, vi Tridentini ex sponsalibus *quocunque modo invalidis* non provenire impedimentum publicæ honestatis; Congregationem verò Cardinalium declarasse, sponsalia mutuo consensu dissoluta, esse invalida; plus enim ista dicere non voluit, quàm facta ex mutuo consensu dissolutione, nulla jam amplius superesse sponsalia, quod est verissimum, sicut nulla amplius adsunt sponsalia, uno è sponsis mortuo; ex hoc autem non sequitur, impedimentum ex his, vel illis sponsalibus ortum pariter cessare, quia hoc non pendet à voluntate contrahentium, sed ex constitutione Ecclesiæ, & Tridentinum de illis duntaxat sponsalibus invalidis locutum est, quæ ab initio fuerunt invalida, ex his enim nulla unquam oritur propinquitas, adeoque nec ullum publicæ honestatis impedimentum, non autem loquitur S. Synodus de illis, quæ ab initio valida, postea autem ex aliqua causa, aut mutuo consensu fuerunt dissoluta.

9. Ne porro hac in re ullum dubium superesse possit, roboro, & confirmo hæcenus dicta recentiore, quàm quæ ab Adversarijs affertur, eaque authenticâ declaratione Cardinalium, editâ a no 1658. & ab Alexandro VII. approbatâ, quam refert Fagnanus in c. Ad audientiam. De Sponsalib. n. 29. Jacob Pignatellus

tellus Consult. Canonica. tom. 5. Consult. 50. n. 7. Gobat, & alij, in qua hæc habentur: *Iubente Sanctissimo Domino nostro, propositum fuit in sacra Congregatione Concilij, an sponsalibus valide initio contractis, deinde mutuo consensu dissolutis, sit sublatum impedimentum publicæ honestatis? & dubio pluries proposito, & maturè examinato, tandem sub die sexta Iulij, 1658 Eminentissimi Patres in antiqua eiusmodi Congregationis sententia consentientes censuerunt, non esse sublatum. Cujus sententiæ una cum rationibus hinc inde deductis, & recentibus ejusdem Congregationis in hac materia responsis, facta relatione ad Sanctissimum, Sanctitas sua die 10. ejusdem mensis prædictæ Congregationis probavit conclusionem, eamque jussit in dubium deinceps non revocari. Hoc ipsum jam antea quoque declaraverat eadem Congregatio 13. Junij 1654. ut videri potest apud citatum Pignatellum n. 8.*

Ex hoc verò patet, quòd declaratio ab Adversariis allegata vel legitima non fuerit, vel si fuit legitima, per subsequentem, & à Pontifice approbatam declarationem infirmata, vel certè quia ex illa multa dubia exorta sunt, quæ in contrariam opinionem plures Authores abduxerunt, ut dicerent, nullum post dissoluta sponsalia impedimentum publicæ honestatis superesse, ex hac recentissima declaratione, quæ præcedentem paulò obscuriorem ad mentem Pontificis melius explicat, nostra doctrina clarissimis verbis nunc stabilita habea-

tur, ut dubium deinceps nullum superesse debeat; unde ob hanc novissimam declarationem dicit Gobat l. c. n. 276. nequaquam se jam responsurum id, quod ante notitiam istius declarationis aliquando responderat, in quo suo responso n. 361. ingenuè fateatur, se errasse cum alijs magnis viris: Bonacina autem l. c. n. 7. ait, in prima editione priorem sententiam sese existimasse valde probabilem, & tutam in praxi, suppositâ Cardinalium declaratione, quam allegat Rebellus, sed modò non videri sibi eam ad praxim revocandam post novam Cardinalium declarationem. Denique Iacobus Pignatellus l. c. n. 2. & 7. asserit, hanc nostram sententiam hodie pro certa tenendam esse. Nec aliter sentit P. Iacobus Wex *Ariadnes Carolino-Canonica p. 5. tr. 1. n. 41.* à tempore hujus declarationis postrema desisse rem esse controversam, prioremque opinionem, quantumcunque illi adhæserint sat multi Authores, quos bona fides excusat, nunc carere omni probabilitate, & Tamb. l. c. n. 6. testatur ex Aversa, præter memoratam Cardinalium declarationem istud probare etiam Stylum Romanæ Curiae, per quem in ejusmodi casu dispensatio obtineri solet.

10. Opinione hac ita stabilita, patet nunc, quid dicendum sit in casu nostro, nempe Harduinum non potuisse contrahere validè cum Philippina sorore Drusillæ, prius sibi legitime, valideque desponsatæ, cum enim dissolutio

solutio sponsalium ex mutuo consensu facta, ut vidimus, impedimentum publicæ honestatis non tollat, sed hoc dissolutione illa non obstante, etiamnum perseveret, planum est, non potuisse subsistere Matrimonium cum consanguineis priorem sponsam in primo gradu attingentibus, Quia verò Concilium Tridentinum, juris antiqui mitigato rigore, noluit, ut hoc impedimentum deinceps ulterius extenderetur, iterum manifestum est, sine ulla petita dispensatione potuisse eundem Harduinum uxorem postea ducere Anagildam è sponsæ prioris matertera progeneratam, Drusillæ consobrinam, cum ipsa primum consanguinitatis gradum jam egressa sit, eamque attingat in secundo, ac proinde à Tridentina Synodo huic impedimento non amplius censeatur esse obnoxia.

At verò occasione eorum, quæ diximus num. precedente, novum hic dubium oriri potest, videlicet an scrupulus movendus fuisset Harduino, si inscius hujus novissimæ declarationis Matrimonium contraxisset cum Philippina sorore prioris suæ sponsæ, secutus judicium virorum doctorum, arbitrantium, validè hoc posse fieri, ubi sponsalia præcedentia mutuo consensu fuerunt dissoluta, ob allegatam à Rebello, alijsque S. Congregationis declarationem, & effata doctissimorum hominum, qui hac de re consulti pro cessatione impedimenti, & consequenter pro Matrimo-

nij valore responderunt, quos inter, ut diximus, sunt etiam Episcopi, nimirum Pax Iordanus Episcopus Tragarientis, & alter Episcopus Agrigentinus, qui in Sicilia 1634. in simili casu de facto id fieri permisit, motus præfata Cardinalium declaratione.

Hanc quæstionem qui ex instituto tractaret, vidi neminem præter Gobat l. c. n. 377. & qui eundem sequitur, Sporerum l. c. n. 57. ad finem. Hi arbitrantur, scrupulum movendum non esse ijs, qui ita contraxerunt, cum juxta L. Barbarius. ff. De Offic. Prætor. valeat quilibet contractus, adeoque etiam Matrimonialis, ex allegata, prudenterque credita autoritate legis: sed qui ex resolutione illorum Episcoporum, & tantorum Doctorum sic Matrimonium contraxerunt, fecerunt id ob allegatam, prudenterque creditam auctoritatem legis clarissimè loquentis, etsi revera talis non fuerit; pro validis igitur habendi sunt contractus illi, maxime quia & leges, & DD. omnes passim toti sunt in tuendo valore Matrimonij bona fide contracti, ne ex conjugiorum dissolutione gravissima incommoda oriantur; & talia connubia, ait citatus Gobat, arbitrari se, nunquam fuisse usitatum, ut vel dirimerentur, vel infirmari mandarentur, quæ fuerant sancita ex sensu tot, tamque gravium Doctorum, prudenter nitentium autoritate ipsiusmet S. Congregationis. Quia autem præfatus Au-

thor, quæ ibi dixerat, deinde *tr. 10. cas. 21. n. 744.* videtur intellexisse solum de Matrimonij ante ultimam declarationem bona fide celebratis, quod putaretur, hoc posse fieri ob præcedentem declarationem, quæ Matrimonia affirmat subsistere, nec esse post novissimam declarationem revalidanda ob allegatam *L. Barbarius.* & quia tot insignium DD. opinio, tametsi falsa, tamen testis est, legem statuentem impedimentum non fuisse receptam in eo rigore, quem postea declaravit Pontifex, si autem non fuit recepta in eo rigore, per consequens à parte rei non obligavit, ut colligitur ex *can. 3. dist. 4. & L. De quibus. ff. De Legib.* ob hanc, inquam, expositionem, quam hoc posteriore loco tradere videtur, magnum mihi relinquitur dubium, an esset pro valido habendum conjugium, celebratum cum prioris Sponsæ sorore post dissoluta ex mutuo consensu Sponsalia ab eo, qui ultimam hanc declarationem ignoravit, sicque valide contrahi posse arbitratus est ob tot insignium Doctorum, & prioris declarationis auctoritatem. Ratio mea dubitandi hæc est, quia

invalidè contrahit, qui contrahit cum consanguinea, vel affine in gradu prohibito, etsi de consanguinitate, vel affinitate sibi non constet, aut nesciat, hoc sibi veritum esse, vel qui contrahit clandestinè, eo quod falsò existimet, in sua Parochia Tridentinum non fuisse promulgatum, ut ostensum est suprà *§. 5. De Clandestinitate. cas. 2. n. 3.* neque qui proficiscitur in locum, ubi Tridentinum in usum non est, præcisè animo ibidem sine Parocho, & testibus contrahendi, ignarus Constitutionis Urbani VIII. quæ talia Matrimonia annullat, ut videri potest in *cit. casu à n. 14.* hi omnes cum propter suam ignorantiam non excusentur, ut eapropter valide contrahant, profectò neque hinc excusare poterit ignorantia postremæ declarationis, quam esse verè authenticam, & vim Legis Pontificiæ auctoritatem habere, ita ut in utroque foro, tam interno, quàm externo sortiatur vim obligandi, pluribus elegantè ostendit *Wex Ariad. Canonica p. 5. tr. 2. §. 6. à n. 41.* unde quoad hoc punctum inclino in contrarium, nisi tu prudens lector hoc mihi dubium exemeris,

CLASSIS